

RCL.DPiO 5604-97/13

ANALIZA
WYROKU TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO
Z DNIA 13 CZERWCA 2013 R., SYGN. AKT K 17/11

I. INFORMACJE O ORZECZENIU:

1. Metryka orzeczenia:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt K 17/11. Sentencja orzeczenia została ogłoszona w dniu 9 lipca 2013 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej pod poz. 791.

2. Sentencja orzeczenia:

Art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244 i Nr 291, poz. 1707, z 2012 r. poz. 986 i 1456 oraz z 2013 r. poz. 73), w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 226, poz. 1475), **w zakresie**, w jakim uzależnia zastosowanie skróconego czasu pracy do osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od uzyskania zaświadczenia lekarskiego o celowości stosowania skróconej normy czasu pracy, **jest niezgodny** z art. 2 w związku z art. 69 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Utrata mocy obowiązującej niekonstytucyjnej regulacji:

Powołany wyżej przepis w zakresie w wskazanym w sentencji wyroku traci moc obowiązującą z upływem 12 (dwunastu) miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, tj. od dnia 10 lipca 2014 r.

4. Stan prawny (na gruncie którego wydano orzeczenie):

Niepełnosprawnością, zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zwanej dalej „ustawą o rehabilitacji zawodowej”, jest trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych

z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej mają zastosowanie w stosunku do osób, których rozumiana w powyższy sposób niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem: o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności określonych w tej ustawie, o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy orzeczonej przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie odrębnych przepisów, o niepełnosprawności (bez orzeczenia jej stopnia), wydanym w odniesieniu do osób, które nie ukończyły 16 roku życia (art. 1, art. 4a i 5 ustawy).

W art. 3 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej ustawodawca ustalił 3 stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności ustawodawca zaliczył osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy). Przy czym niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4 ustawy). Natomiast niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym jest osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolna do pracy albo zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagająca czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zostanie natomiast zaliczona osoba o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (art. 4 ust. 3 ustawy).

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej wobec osób niepełnosprawnych prowadzone są na różnych polach i przy założeniu ich aktywnej współpracy, działania zmierzające do osiągnięcia przez te osoby możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1 ustawy). Jednym z elementów procesu rehabilitacji osób niepełnosprawnych jest ich rehabilitacja zawodowa, mająca na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego (art. 8 ust. 1 ustawy).

W celu pełniejszej realizacji przywołanej wyżej rehabilitacji ustawodawca przewidział, że pracującym osobom niepełnosprawnym przysługują – w stosunku do pozostałych pracowników – szczególne uprawnienia. Jednym z takich uprawnień jest ukształtowanie w sposób odmienny od ogólnych postanowień ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) wymiaru czasu pracy pracowników niepełnosprawnych.

Mianowicie, na gruncie ustawy o rehabilitacji zawodowej wprowadzona została zasada, zgodnie z którą czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. Wskazany wyżej wymiar czasu pracy może wyjątkowo ulec skróceniu w przypadku, gdy lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad osobą niepełnosprawną wyda w odniesieniu do osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zaświadczenie wskazujące, iż celowym jest stosowanie wobec tej osoby skróconej normy czasu pracy. Wymiar czasu pracy takiej osoby może wówczas zostać ustalony na maksymalnie 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo (art. 15 ust. 2 ustawy). Stosowanie przez pracodawców powyższych norm dotyczących czasu pracy osób niepełnosprawnych nie może natomiast skutkować obniżeniem wysokości wynagrodzenia przysługującego tej osobie wypłacanego w stałej miesięcznej wysokości (art. 18 ustawy).

Obok przywołanych wyżej regulacji dotyczących skrócenia wymiaru czasu pracy osoby niepełnosprawnej nie funkcjonują natomiast przepisy, które ustalałyby m.in. procedury przeprowadzania stosowanych badań oraz wydawania przez lekarzy ww. zaświadczeń, zasady odwoływania się od treści wydanych zaświadczeń bądź od odmowy ich wydania.

W tym miejscu należy wskazać, iż art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej w zaskarżonym brzmieniu wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. Z tym dniem zastąpił pierwotne brzmienie tej regulacji, zgodnie z którym czas pracy osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie mógł przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Do tego dnia zatem zasadą było ustawowe obniżenie wymiaru czasu pracy osób wskazanych w tym przepisie i dopiero po tej dacie zasadą uczyniono „wydłużone” normy czasu pracy dla osób niepełnosprawnych, z możliwością ich skrócenia po spełnieniu określonej przesłanki.

5. Powołany wzorzec konstytucyjny:

Trybunał Konstytucyjny rozpatrując przedmiotową sprawę przyjął jako wzorzec art. 2 Konstytucji RP, w myśl którego Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Z powyższej zasady demokratycznego

państwa prawnego Trybunał wyinterpretował kolejne zasady, które następnie w swoim orzecznictwie przyjmuje jako podstawę kontroli ustaw (samodzielną bądź łącznie z innymi zasadami konstytucyjnymi). Taką właśnie zasadą jest zasada sprawiedliwości społecznej. W swym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny niejednokrotnie łączył powyższą zasadę z zasadą równości, traktując ją jako jeden z wyznaczników dopuszczalności różnicowania podmiotów podobnych. W analizowanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż zastosowanie zasady sprawiedliwości społecznej nie dopuszcza nadmiernego (drastycznego) różnicowania sytuacji życiowej członków społeczeństwa należących do różnych grup społecznych, ponadto przewiduje proporcjonalne (adekwatne) wynagrodzenie zasług (pracy), a także zapewnia wszystkim obywatelom zbliżone szanse rozwoju oraz gwarantuje pomoc władz publicznych w zaspokajaniu elementarnych potrzeb tym, którzy sami nie są w stanie ich zaspokoić.

Dokonując oceny art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej w oparciu o zasadę sprawiedliwości społecznej Trybunał Konstytucyjny wskazał, że ustawodawca uchwalając badaną regulację potraktował (pod względem wymiaru czasu pracy) podmioty nierówne, czyli osoby pełnosprawne (i osoby z lekką niepełnosprawnością) oraz osoby ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością, co do zasady, jednakowo. Przy czym, zdaniem Trybunału, nie można wskazać żadnych wartości konstytucyjnych, które by takie naruszenie zasady sprawiedliwości uzasadniały i którym należałoby dać pierwszeństwo przed ochroną zdrowia i egzystencji osób z poważną niepełnosprawnością. Powyższe względy przesądziły zatem o uznaniu art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej za rozwiązanie niezgodne z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą sprawiedliwości społecznej.

Przedmiotowa regulacja badana była również przez Trybunał Konstytucyjny w oparciu o zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadę bezpieczeństwa prawnego wyprowadzone z art. 2 Konstytucji. Trybunał wielokrotnie w swym orzecznictwie podejmował się wykładni ww. zasad, natomiast w wyroku z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. Kp 2/08 podsumował swoje wcześniejsze tezy, wskazując w nim m.in. że: „Istotę zasady lojalności państwa względem obywateli da się przedstawić jako zakaz zastawiania przez przepisy prawne pułapek, formułowania obietnic bez pokrycia, bądź nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania; jako niedopuszczalność kreowania organom państwowym możliwości nadużywania swojej pozycji wobec obywatela (...)”. Przyjmując powyższe Trybunał wielokrotnie jednak zastrzegł, że konstytucyjna zasada ochrony zaufania do prawa stanowionego przez państwo w żadnym wypadku nie może być rozumiana w ten sposób, że każdy może zawsze oczekiwać, iż prawne unormowanie jego praw i obowiązków nie ulegnie na przyszłość zmianie na jego niekorzyść. Podkreślał bowiem, że każdorazowa ocena

zależy od treści dokonywanych przez prawodawcę zmian i sposobu ich wprowadzenia, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności oraz konstytucyjnego systemu wartości.

Nie może budzić wątpliwości, że przepis art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej, wydłużający czas pracy pracowników niepełnosprawnych i zrównujący go, co do zasady, z czasem pracy obowiązującym w pełni sprawnych pracowników, stanowi regulację mniej korzystną od tej obowiązującej przed dniem 1 stycznia 2012 r. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego wejście w życie zakwestionowanego przepisu zakłóciło funkcjonujący sprawnie przez szereg lat mechanizm zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Trybunał nie miał najmniejszych wątpliwości, że odejście ustawodawcy od wcześniejszego rozwiązania nie było uzasadnione innymi wartościami konstytucyjnymi, które winny być objęte silniejszą ochroną prawną niż rehabilitacja osób niepełnosprawnych. Tym samym należało uznać, że przedmiotowy przepis narusza również, mające swe źródło w art. 2 Konstytucji, zasady: lojalności państwa wobec obywateli oraz bezpieczeństwa prawnego.

Również wyprowadzona z art. 2 Konstytucji zasada poprawnej legislacji stanowiła odniesienie do badanego art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej. Zasada ta jest funkcjonalnie związana z omówionymi wyżej: zasadą zaufania obywateli do państwa i zasadą bezpieczeństwa prawnego. Trybunał Konstytucyjny w swym orzecznictwie wskazywał na dwa aspekty zasady poprawnej legislacji. Zgodnie z pierwszym z nich, umownie nazwanym technicznym (formalnym), ustawodawca (prawodawca) winien unikać stanowienia przepisów „w sposób nieprecyzyjny, niejednoznaczny i powodujący istotne wątpliwości prawne”, a także regulacji, które posługują się niezdefiniowanymi pojęciami albo mają niezrozumiałą treść. W przypadku gdy niejasność regulacji jest tak daleko posunięta, że niejednoznaczności w jej stosowaniu nie można usunąć za pomocą zwyczajnych metod usuwania niejasności, wówczas stwierdzenie niezgodności tego przepisu z zasadą poprawnej legislacji staje się rozwiązaniem koniecznym. Aspekt prakseologiczny zasady poprawnej legislacji przejawia się w tym, że obejmuje ona „podstawowy z punktu widzenia procesu prawotwórczego etap formułowania celów, które mają zostać osiągnięte przez ustanowienie określonej normy prawnej. Stanowią one podstawę (...) oceny, czy sformułowane ostatecznie przepisy prawne w prawidłowy sposób wyrażają wysławianą normę oraz czy nadają się do realizacji zakładanego celu” (aspekt ten został wyraźnie zaakcentowany przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 lutego 2003 r., sygn. K 28/02).

W kontekście omawianej zasady rozpatrywany był stawiany przepisowi art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej zarzut, że regulacja ta uzależniając zastosowanie skróconego wymiaru czasu pracy do pracownika ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością od uzyskania odpowiedniego zaświadczenia lekarskiego, nie uregulował w żaden sposób trybu jego wydania,

badania, które powinien w tym celu przeprowadzić lekarz, ani trybu odwoławczego. Analizując powyższe Trybunał orzekł, iż okoliczność, że zarówno zaskarżony przepis, jak i inne obowiązujące przepisy prawa nie regulują powyższych kwestii, co budzi wątpliwości odnośnie stosowania tego przepisu, czyniąc tym samym przyznane pracownikowi prawo bardzo trudnym, jeżeli nie niemożliwym, do wyegzekwowania. Dlatego też w oparciu o powyższe ustalenia Trybunał Konstytucyjny uznał art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej za niezgodny z art. 2 Konstytucji, również w części dotyczącej zasady poprawnej legislacji.

Ostatnim z wzorców konstytucyjnych, w oparciu o które Trybunał kontrolował zaskarżony przepis ustawy o rehabilitacji zawodowej, jest art. 69 Konstytucji. Trybunał wielokrotnie wskazywał, iż przepis ten należy rozumieć jako mówiący „o przysługiwaniu osobom niepełnosprawnym pomocy ze strony władz publicznych, w zakresie zabezpieczenia egzystencji, przysposobienia do pracy oraz komunikacji społecznej. Powołany przepis zawiera tylko stwierdzenie istnienia obowiązków władzy publicznej do wykreowania stosownych mechanizmów legislacyjnych, umożliwiających realizację tego zadania.”. Nie powinien być on jednak utożsamiany z konstytucjonalizacją określonych świadczeń, ich postaci, konkretnego zakresu czy trybu uzyskiwania, lecz winien być odczytywany jako zobowiązanie władzy publicznej do wykreowania mechanizmu służącemu efektywnej realizacji zadań w przepisie tym wskazanych.

Jednakże w innym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny zajął odmienne stanowisko, że „[n]ie ma podstaw do wąskiego rozumienia art. 69 Konstytucji (określenia tylko bezpośrednich relacji pomiędzy państwem a osobami niepełnosprawnymi), którego naruszenie mogłoby polegać wyłącznie na ograniczeniu uprawnień osób niepełnosprawnych przez takie regulacje, które by bezpośrednio godziły w egzystencję, przysposobienie do pracy oraz komunikację społeczną niepełnosprawnego. Art. 69 Konstytucji chroni niepełnosprawnych również przed praktykami prowadzącymi w sposób pośredni (niekiedy ukryty) do naruszania ich praw” (wyrok z dnia 6 lutego 2007 r., sygn. akt P 25/06).

Biorąc ww. twierdzenia pod uwagę Trybunał orzekł o braku podstaw do uznania, że zaskarżona regulacja prawna jest sprzeczna z art. 69 Konstytucji, traktowanym jako samodzielny wzorzec badania jej konstytucyjności. Trybunał nie dopatrył się przesłanek uzasadniających stwierdzenie, iż obowiązywanie badanego przepisu wywołuje istotne zagrożenie dla egzystencji osób niepełnosprawnych bądź ich „przysposobienia do pracy”. Jednak funkcjonowanie tej regulacji bez wątpienia jest dla osób niepełnosprawnych niekorzystne. Jak bowiem wskazano wyżej wydłużenie norm czasu pracy osób niepełnosprawnych nie jest uzasadnione potrzebą ochrony innych wartości konstytucyjnych, którym przysługuje pierwszeństwo przed prawem osób niepełnosprawnych do opieki państwa. Powyższe przesądziło o potraktowaniu art. 69 Konstytucji

jako dodatkowego (związkowego) wzorca kontroli, obok art. 2 Konstytucji. Przepis ten dodatkowo wzmocnił argumentację w sprawie niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu, który w znaczącym przeciwieństwie pogarsza sytuację osób znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu życiowym i w związku z tym uprawnionych do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

II. SKUTKI ORZECZENIA:

Analizowany wyrok ma charakter zakresowy, a zatem nie deroguje zakwestionowanego przepisu z obowiązującego systemu prawa, ani też nie zmienia jego brzmienia.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż decydując się na takie rozstrzygnięcie, wziął po uwagę konieczność minimalizacji negatywnych skutków ewentualnego uznania niekonstytucyjności całego art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej. Zdaniem Trybunału uznanie niekonstytucyjności wspomnianego przepisu w całości skutkowałoby usunięciem z systemu prawnego normy prawnej, która umożliwia zatrudnianie pracowników ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością w skróconym wymiarze czasu pracy. Efektem powyższego byłoby pozostawienie w systemie prawa jedynie art. 15 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej, który przewiduje maksymalną, 8-godzinną dobową i 40-godzinną tygodniową normę czasu pracy.

Trybunał Konstytucyjny odroczył termin utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu o 12 miesięcy, żywiąc jednocześnie przekonanie, iż jest to czas wystarczający na dokonanie stosownych zmian w ustawie o rehabilitacji zawodowej, mających na celu zapewnienie zgodności jej przepisów z ustawą zasadniczą.

III. WSKAZÓWKI DLA PRAWODAWCY:

Uzasadnienie wyroku Trybunału nie zawiera szczegółowych wskazówek natury legislacyjnej.

IV. WYKONANIE ORZECZENIA:

1. Potrzeba wykonania orzeczenia:

Z uwagi na odroczony termin derogacji z obowiązującego systemu prawa przepisu art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej, istnieje pilna potrzeba podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do usunięcia stanu niekonstytucyjności tej regulacji. Za jak najszybszym podjęciem działań zmierzających do wykonania przedmiotowego wyroku przemawia również okoliczność, że podjęcie pracy przez osoby niepełnosprawne jest niezwykle istotną kwestią zmierzającą do zabezpieczenia ich egzystencji. Podobnie jak fakt, że aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, jest jednym z ważniejszych elementów polityki państwa wobec tej grupy społecznej.

2. Podmiot właściwy w zakresie objętym orzeczeniem:

Minister Pracy i Polityki Społecznej.

3. Kierunek rozwiązań/brzmienie przepisu:

W analizowanym orzeczeniu Trybunał orzekł, że art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej jest sprzeczny z Konstytucją jedynie w takim zakresie, w jakim uzależnia zastosowanie skróconego czasu pracy do osoby posiadającej orzeczenie o znacznej lub umiarkowanej niepełnosprawności od uzyskania stosowanego zaświadczenia lekarskiego. Jak wskazano wyżej Trybunał Konstytucyjny zdecydował się na takie rozstrzygnięcie chcąc uniknąć negatywnych skutków jakie wiązałyby się z uznaniem niekonstytucyjności całego przepisu i w efekcie jego derogowaniem z systemu prawa. W sytuacji gdyby Trybunał zakwestionował cały przepis art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej wówczas osoby niepełnosprawne (w stopniu znacznym lub umiarkowanym) zostałyby zupełnie pozbawione choćby warunkowej możliwości skrócenia wymiaru czasu pracy.

Wydając wyrok zakresowy Trybunał miał na względzie przede wszystkim interes osób niepełnosprawnych. W uzasadnieniu wyroku Trybunał nie pozostawił jednak najmniejszych wątpliwości, że całe rozwiązanie przewidujące wydłużenie czasu pracy osób niepełnosprawnych i zrównanie go – co do zasady – wymiarem obowiązującym pracowników w pełni sprawnych jest niezgodne ze standardami konstytucyjnymi. Oczywiście to sentencja wyroku Trybunału cieszy się przymiotem ostateczności i mocy powszechnie obowiązującej. Sam Trybunał Konstytucyjny w jednym z pierwszych swoich orzeczeń wskazał, że: „ (...) uzasadnienie orzeczenia obejmuje jedynie przesłanki i argumenty, na których oparto ustalenie i rozstrzygnięcie Trybunału. Niezdolne jest zatem do samoistnego wywołania takich skutków prawnych jakie [łączą się] z rozstrzygnięciami zawartymi w orzeczeniu” (wyrok z dnia 5 listopada 1986 r., sygn. akt U 5/86). Akceptując powyższy pogląd nie można jednak „zaprzeczyć, iż pewne fragmenty uzasadnienia, (...), są w szczególnie silny sposób związane z sentencją i stanowią w pewnym sensie jej <uzupełnienie>” (por. Leszek Garlicki, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2007).

Dlatego też działania legislacyjne nie powinny ograniczać się do zakresu wskazanego w sentencji przedmiotowego wyroku, lecz winny zmierzać do ponownego uregulowania kwestii norm czasu pracy pracowników z orzeczoną niepełnosprawnością w taki sposób, jaki miał miejsce przed dniem 1 stycznia 2012 r., czyli do wprowadzenia zasady, że osoby z orzeczoną znaczną i umiarkowaną niepełnosprawnością mogą pracować według skróconego wymiaru czasu pracy, który w pewnych okolicznościach i po spełnieniu określonych wymagań będzie mógł być wydłużony do norm czasu pracy w wymiarze 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo.

Wprowadzając powyższą regulację należy przy tym dołożyć starań, aby normy te zostały należycie obudowane przepisami określającymi sposób, ewentualnie tryb, realizacji ustawowych wymagań uprawniających do pracy w wydłużonym czasie pracy. Tak, aby uniknąć stanowienia przepisów podobnych do obecnie funkcjonującego art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej, który jest w istocie regulacją samoistną, nie mającą powiązania z innymi regulacjami i przez to może być uznany za niezwykle trudny lub wręcz niemożliwy do zastosowania przez osoby uprawnione.

4. Etap prac nad projektem wykonującym orzeczenie:

W chwili obecnej nie są prowadzone działania legislacyjne w celu wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Departament Prawny i Orzecznictwa
Naczelnik Wydziału

Joanna Knapieńska

Sporządziła: A. Waszyńska

